

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 104g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din alin. (1) și a alin. (2) din art. 869 din Codul civil al Republicii Moldova
nr. 1107-XV din 6 iunie 2002
(nulitatea dobânzilor excesive în contractele de împrumut)

CHIȘINĂU

6 septembrie 2017

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 104G/2017
(NULITATEA DOBANZILOR EXCESIVE IN CONTRACTELE DE IMPRUMUT)

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
Dna Victoria IFTODI,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 24 iulie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 septembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „*care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei*” din alineatul (1) și a prevederilor alineatului (2) din articolul 869 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002, ridicată de avocatul Corneliu Vlad, în dosarul nr. 2-3240/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 24 iulie 2017 de către judecătorul Veronica Jomiru-Niculiță din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, se află acțiunea înaintată de O.S. împotriva L.Z. cu privire la încasarea sumei împrumutului și a dobânzii aferente.

4. În referința înaintată, avocatul pârâtei a invocat că prin contract s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de bază a Băncii Naționale și a solicitat, în temeiul art. 869 alin. (2) din Codul civil, recunoașterea nulității dobânzii în partea care depășește rata de bază a Băncii Naționale.

5. În ședința de judecată, avocatul reclamantului, Corneliu Vlad, a depus o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la §1 din prezenta decizie.

6. Prin încheierea din 13 iulie 2017, instanța de judecată a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]"

8. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (M. O., 2002, nr. 82-86, art. 661) sunt următoarele:

Articolul 667

Libertatea contractului

„(1) Părțile contractante pot încheia în mod liber, **în limitele normelor imperative de drept**, contracte și pot stabili conținutul lor. Dacă, în scopul protecției intereselor prioritare ale societății sau ale unui individ, efectele unui contract depind de încuviințarea autorităților statului, limitările și condiționările trebuie reglementate prin lege.

[...]"

Articolul 869

Dobânda în baza contractului de împrumut

„(1) În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

(2) Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin.(1) este nulă.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea libertății contractuale și inadmisibilității imixtiunii în afacerile private. Astfel, autorul menționează că plafonarea prin lege a cuantumului dobânzilor la contractele de împrumut limitează voința participanților la raporturile civile, contrar principiului libertății contractuale.

10. De asemenea, autorul susține că prevederile contestate nu urmăresc un scop legitim, aducând atingere dreptului de proprietate al creditorului.

11. Autorul recunoaște necesitatea unor asemenea reglementări în ipoteza când o parte a raportului contractual este un agent economic profesionist, nu însă și în cazul când ambele părți ale contractului sunt persoane fizice.

12. În final, autorul excepției de neconstituționalitate susține că normele contestate încalcă dispozițiile articolelor 20, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Corneliu Vlad, în dosarul nr. 2-3240/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

17. Curtea observă că autorul excepției solicită controlul constituționalității textului „*care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei*” din alineatul (1) și a alineatului (2) din articolul 869 din Codul civil al Republicii Moldova, prin prisma articolelor 20, 46 și 54 din Constituție.

18. Referitor la pretinsa încălcare a art. 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, Curtea constată lipsa unei legături de cauzalitate între prevederile acestui articol și prevederile contestate. Or, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate.

19. În ceea ce privește critica normelor contestate sub aspectul încălcării dreptului de proprietate prin limitarea legală a cuantumului dobânzilor la contractele de împrumut, Curtea Europeană a precizat în jurisprudența sa că noțiunea de „bunuri” poate acoperi atât „bunurile actuale”, cât și valorile patrimoniale, înțelegându-se prin aceasta creanțele în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o „**speranță legitimă**” de a **obține exercițiul efectiv al unui drept de proprietate**.

20. Referitor la noțiunea de „speranță legitimă”, Curtea Europeană a stabilit că o creanță poate fi considerată o „valoare patrimonială” **doar atunci când are o bază suficientă în dreptul intern** (cauza *Kopecky v. Slovacia*, hotărârea din 28 septembrie 2004, §52).

21. În speță, dispozițiile contestate stabilesc în mod clar nulitatea dobânzii la contractul de împrumut care nu se află într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Astfel, nu se poate reține o speranță legitimă de a obține dobânda care depășește în mod esențial rata de bază a Băncii Naționale.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 104G/2017
(NULITATEA DOBANZILOR EXCESIVE IN CONTRACTELE DE IMPRUMUT)

22. Cu referire la alegațiile autorului, potrivit cărora plafonarea prin lege a cuantumului dobânzilor contravine principiului libertății contractuale, Curtea observă că acest principiu este dezvoltat de art. 667 din Codul civil, care stabilește că părțile contractante pot încheia în mod liber, în **limitele normelor imperative de drept**, contracte și pot stabili conținutul lor.

23. În acest context, Curtea subliniază că libertatea contractuală poate fi valorificată numai în cadrul legal, cu respectarea unor limite rezonabile, impuse de rațiuni de ocrotire a unor interese publice și private legitime.

24. Totodată, Curtea reține că limitarea cuantumului dobânzilor la contractele de împrumut este un mecanism uzual de reglementare în sistemele de drept europene. Astfel, o analiză a reglementării contractului de împrumut în dreptul european arată că majoritatea statelor europene au stabilit o valoare maximă a dobânzilor, care este raportată la rata de bază a băncilor naționale, în scopul evitării și contracarării cămătăriei.

25. Ținând cont de cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și urmează a fi respinsă ca fiind vădit nefondată.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a textului „*care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei*” din alineatul (1) al articolului 869;

- a alineatului (2) din articolul 869 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002,

ridicată de avocatul Corneliu Vlad, în dosarul nr. 2-3240/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 6 septembrie 2017

DCC nr. 80

Dosarul 104g/2017